

DE SYGE

Forløbsplan: Dårekister, sindssygdom og det hvide snit – Psykiatriens historie, 1843-nutiden

Hvordan har opfattelsen af psykisk sygdom forandret sig fra midten af 1800-tallet til nutiden, og hvad er der blevet gjort for at behandle psykisk sygdom? Dette forløb tager eleverne med til de store sindssygehospitaller, hvor psykisk syge var indlagt i årevis og forklarer, hvordan og hvorfor behandlingsmetoder som det hvide snit blev så udbredt i den danske psykiatri.

Psykiatriens historie fortælles gennem tekster, tal, billeder, dokumentarer, spillefilm og besøg på de gamle sindssygehospitaller. Udover kildekritisk analyse lægger forløbet op til at bruge begreber som historisk empati, årsagsforklaringer, brud/kontinuitet, progressivt/regressivt historiesyn, synkront/diakront historiesyn, struktur/aktør og historiebrug, og til at diskutere aktuelle, etiske spørgsmål om tvang, normalitet og forholdet mellem samfundet og individet.

Modul	Materiale og problemformuleringer	Sekvenser
1	<p>Overskrift: Sikringen</p> <p>Problemformulering: Hvad er psykisk sygdom, og hvordan skal samfundet behandle farlige psykisk syge?</p> <p>Lektie: 113-114</p> <p>Øvrigt materiale:</p> <p>Hjemmesider, der fortæller om udbredelsen af psykisk sygdom, fx: https://psykiatrifonden.dk/viden/fakta-forskning/tal-fakta-om-psykisk-sygdom-danmark-2023/forekomst-psykisk-sygdom</p>	<p>Hvad ved vi allerede om psykisk sygdom? Hvordan kan vi tale om et følsomt emne som rigtig mange er i berøring med – formentlig også her i klassen?</p> <p>Undersøg forekomsten af psykisk sygdom i Danmark og eventuelt fordeling på forskellige diagnoser.</p> <p>Der vil sikkert være flere forskellige tal. Overvej kildernes troværdighed. Overvej forskellige måder at gøre antallet af psykisk syge i Danmark op på. Diskutér: Hvorfor er det svært at sige præcist hvor mange danskere, der har en psykisk sygdom?</p> <p>Overgang: Når vi taler om psykisk sygdom dækker det over mange forskellige lidelser af forskellige grader af alvor. Dokumentaren om Sikringen handler om nogle af de mest syge patienter i psykiatrien, som samtidig har begået alvorlige forbrydelser.</p> <p>Se <i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Danmarks sikreste hospital</i> (afsnit1)</p> <p>Undersøg: Hvordan bliver de indlagte på Sikringen behandlet?</p>

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

	Dokumentar: <i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Danmarks sikreste hospital</i> (afsnit1)	Diskuter: Er behandlingen af patienterne på Sikringen rimelig?
2	Overskrift: "Tæmmet med en lænke" Lektie: side 114-118 Problemformulering: Hvordan blev psykisk syge danskere behandlet før ca. 1850, og hvorfor blev sindssygeanstalterne etableret?	Hvad lærte vi sidst? Arbejd med lektien og centrale begreber, fx med quiz og byt eller quizbattle. Inddrag plantegningen på side 115 og besvar den første del af problemformuleringen. Lav en kildekritisk analyse af kildetekst 19. Inddrag begrebsparret: aktør/struktur og besvar den anden del af problemformuleringen.
3	Overskrift: Amalie Skram og Knud Pontoppidan Problemformulering: Hvordan udviklede psykiatrien sig i anden halvdel af 1800-tallet, og hvorfor forsvandt behandlingsoptimismen? Lektie: side 118-121 Øvrigt materiale: Tema: Amalie Skram og Knud Pontoppidan.	Hvad lærte vi sidst? Arbejd med lektien, fx ved hjælp af en tegneserie. Inddrag begrebsparret regressivt/progressivt historiesyn Kildekritisk analyse af Pontoppidan, 1891. Sammenlign Hübertz' og Pontoppidans tilgang til behandling af psykisk sygdom. Læs tema og kilder om Amalie Skram og Knud Pontoppidan Diskussion: Er psykisk sygdom mest et resultat af opdragelse og miljø eller mest et resultat af biologi og arv?
4	Overskrift: En sindssygeanstalt i 1910	Hvad lærte vi sidst?

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

	<p>Problemformulering: Hvordan fungerede en sindssygeanstalt i 1910?</p> <p>Lektie: 121-124</p>	<p>Arbejd med lektien, fx gennem illustrationer.</p> <p>Inddrag begrebsparret synkron og diakron</p> <p>Synkront perspektiv: Forskellige perspektiver: Overlæge, plejer, patient, udefra.</p> <p>Diakront perspektiv: Hvordan har sindssygehospitalerne og behandlingen af psykisk syge udviklet sig fra 1850 til 1910? Inddrag evt. begrebsparret brud/kontinuitet. Læg særlig vægt på billeder og plantegninger.</p> <p>Fremlæg for hinanden eller brug modul 4.1 og fremlæg næste gang.</p> <p>Diskussion: Var behandlingen af psykisk syge på sindssygehospitalet i 1910 forsvarlig? Inddrag begrebet historisk empati</p>
4.1	<p>Overskrift: Livet på et psykiatrisk hospital</p> <p>Problemformulering: Hvilke forskelle og ligheder er der mellem tilværelsen på et sindssygehospital i 1910 og på Sikringen i 2025?</p> <p><i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Omsorgsgrebet (afsnit 2)</i></p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Fremlæg for hinanden om diakront og synkront perspektiv.</p> <p>Se Sikringen, afsnit 2 og lav en sammenlignende analyse: Hvordan adskiller lægernes, plejernes og patienternes perspektiver sig fra hinanden. Sammenlign med 1910.</p> <p>Besvar problemformuleringen og diskutér om patienterne på Sikringen burde behandles anderledes.</p>
4.2	<p>Overskrift: Ekskursion</p> <p>Se evt. tema om Sankt Hans i Roskilde eller materiale fra museet MIND i Middelfart:</p>	<p>Der findes museer på flere af de forhenværende Sindssygehospitalet i Danmark. Det største findes på det forhenværende Sindssygehospital i Middelfart. Inddrag selve bygningerne og omgivelserne. Hvad fortæller de om opfattelsen af psykisk sygdom og behandlingen af den? Der findes ofte også flere generationer af bygninger, der afspejler forskellige syn på behandlingen.</p>

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

5	<p>Overskrift: Malaria, chokbehandling og det hvide snit</p> <p>Problemformulering: Hvorfor indførte psykiaterne de nye, aktive behandlingsmetoder i 1920'erne og 1930'erne?</p> <p>Lektie: 125-128</p> <p>Øvrigt materiale: Dokumentar: <i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Jeg vil se min søn</i> (afsnit 4) om ETC-behandling (fra minut ca. 20-35)</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx gennem årsagsskema, rollespil eller illustrationer. Fokus på behandlingsmetoderne og på forskellen mellem passive og aktive behandlingsformer.</p> <p>Kildekritisk analyse: Udslukte øjne og chokbehandling med cardiazol. Fokus på perspektiver og kildetype, fx læge/patient-perspektiv og offentlig/privat kildetype</p> <p>Brug begrebsparret regressivt og progressivt historiesyn og find eksempler på dem i synet på psykiatriens udvikling.</p> <p>Besvar problemformuleringen og diskutér: Var det rigtigt eller forkert når psykiaterne brugte de aktive behandlingsformer. Inddrag begrebet historisk empati.</p>
6	<p>Overskrift: Det hvide snit i Danmark</p> <p>Problemformulering: Hvilken effekt havde det hvide snit, og hvorfor blev det brugt i psykiatrien i Danmark?</p> <p>Lektie: side 128-132</p>	<p>Hvad lærte vi sidst? Fokus på urolige afdelinger, desperation og aktive behandlingsmetoder.</p> <p>Foretag det hvide snit på en melon, der skal forestille et hoved.</p> <p>Kildekritisk analyse af artikel med Erik Strømgren, brev fra pårørende og fremstillinger af det hvide snit i psykiatri-lærebøger fra 1979 og 1980.</p> <p>Diskussion: Kan det hvide snit forsvares som behandlingsmetode? Inddrag begrebet historisk empati.</p> <p>Alternativ opgave: Lav en avisartikel om det hvide snit. Vælg om I vil lave en samtidig eller en nutidig artikel og diskutér, hvilken vinkel (tendens), artiklen skal have. Eksempel på produktkrav: Rubrik, underrubrik, brødtekst, billede (tegning), faktaboks, citater fra kilder, evt. eksperter.</p>
7 + 8	<p>Overskrift: Gøgereden.</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p>

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

	<p>Problemformulering: Hvordan fremstilles et sindssygehospital i 1950'erne i filmen <i>Gøgereden</i> fra 1975?</p> <p>Lektie: Se evt. <i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Jeg råddner op</i> (afsnit 3)</p>	<p>Se filmen og analysér:</p> <ul style="list-style-type: none">• Temaer: Behandlingsmetoder (aktive og passive behandlingsformer).• Kritik af psykiatrien.• Karakterer• Scener• Filmens betydning for kritikken af psykiatrien internationalt og i Danmark. Inddrag begrebet historiebrug.• Sammenlign fremstillingen af sindssygehospitalet i <i>Gøgereden</i> med fremstillingen af <i>Sikringen</i>.
8.1	<p>Overskrift: Hverdagen på et psykiatrisk hospital</p> <p>Problemformulering: Hvordan har hverdagen på et sindssygehospital/psykiatrisk hospital forandret sig?</p> <p>Lektie: Se evt. <i>Indenfor med Anders Agger: Sikringen – Jeg råddner op</i> (afsnit 3)</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Se afsnit 3 af dokumentarserien om <i>Sikringen</i>.</p> <p>Sammenlign fremstillingen af <i>Sikringen</i> med tidligere fremstillinger af sindssygehospitalernes indretning og relationen mellem patienterne og personalet.</p> <p>Diskussion: Hvordan skal et psykiatrisk hospital indrettes?</p>
8.2-3	<p>Overskrift: LSD-behandling</p> <p>Problemformulering: Hvorfor behandlede man psykisk syge patienter med LSD i 1960'erne, og hvilke konsekvenser fik behandlingen?</p> <p>Tema: Sprængte sind. Tekstboks om LSD-behandlingen på Frederiksberg Hospital i 1960'erne.</p>	<p>Gå i dybden med temaet om den eksperimenterende LSD-behandling, der især foregik på Frederiksberg Hospital.</p> <p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Projektarbejde: Tag udgangspunkt i forskellige fortællinger om LSD-behandlingen. Lav egne problemstillinger og fremlæg for hinanden. Sammenlign evt. med andre kontroversielle behandlingsformer som det hvide snit eller chokbehandling.</p>

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

	<p>Øvrigt materiale: https://www.dr.dk/nyheder/webfeature/behandlet-med-lsd</p> <p>Podcasten: LSD-kælderens: https://www.dr.dk/lyd/p1/lsd-kaelderens-3315745258000</p>	<p>Besvar den overordnede problemformulering og diskutér om LSD-behandlingen var i orden, forståelig eller forkert. Inddrag begrebet historisk empati</p>
9	<p>Overskrift: Psykiatrien frem mod nutiden</p> <p>Problemformulering: Hvordan har psykiatrien udviklet sig fra midten af 1800-tallet til nutiden?</p> <p>Øvrigt materiale: Uddrag af aktuel debat om psykiatrien, fx: https://psykiatrifonden.dk/om-os/mener-psykiatrifonden/ukonkret-reform-rejser-mange-spoergsmaal-om-psykiatri</p>	<p>Hvad har vi lært og hvad kan vi bruge det, vi har lært, til?</p> <p>Analysér udviklingen i psykiatrien fra 1850 til i dag. Inddrag begreberne brud/ kontinuitet</p> <p>Diskutér: Hvordan kan psykiatrien og behandlingen af psykisk syge forbedres?</p> <p>Evaluer</p>